

Lucie Michalová

Lexikální elativy ve španělštině a v češtině

Posudek vedoucí bakalářské práce

Lucie Michalová si zvolila relativně úzké a prakticky pojaté téma práce, které zcela odpovídá bakalářské úrovni. Zabývá se pěti adjektivy, která je možné označit za tzv. lexikální elativy, tj. adjektiva, která svou sémantikou implikují maximální míru vlastnosti, a neměla by tedy být stupňována. Autorka se prostřednictvím analýzy realizované hned na třech korpusech pokouší zjistit, zda mají mluvčí španělštiny i češtiny tendenci tato adjektiva i přesto stupňovat, eventuálně v jakých kontextech se jejich stupňovaná varianta objevuje. Jedná se dle mého názoru o text zdařilý, který naplňuje všechny požadavky kladené na studenty bakalářského cyklu.

Členění práce odpovídá obvyklému úzu. Teoretická část je s ohledem na bakalářskou úroveň i na charakter tématu relativně krátká (10 stran), shrnuje však dle mého názoru vše, co je podstatné pro následující část praktickou. Autorka v teoretické části zdařile kombinuje informace z různých zdrojů, práce s citacemi je bezproblémová a kladně hodnotím také to, že španělštině i češtině je zde věnována prakticky vyrovnaná pozornost. Výsledkem je jasný obraz základních shod a rozdílů ve stupňování adjektiv mezi oběma jazyky, který autorka výstižně shrnuje v kapitole 6.

Jádro práce tvoří kapitola korpusová analýza, která pokrývá kapitoly 7–13. V nich autorka nejprve definuje korpusy, s nimiž pracuje. Velmi kladně zde hodnotím to, že své zkoumání realizuje hned na třech typech korpusů: jádro paralelního korpusu InterCorp, porovnatelné webové korpusy rodiny Aranea a referenční španělský korpus CORPES XXI. Autorka následně přistupuje k analýze, která je analogická pro všechna zkoumaná adjektiva (*ideal/idóneo – ideální, terrible – strašný, maravilloso – úžasný, excelente – výborný, extremo – extrémní*). Nejprve zkoumá španělský elativ na korpusu InterCorp (jádro tvořené španělskými originály), nabízí-li tento korpus nějaké výskyty jeho stupňované varianty, zkoumá i jejich překlady do češtiny, následně tentýž elativ a tendence k jeho stupňování zkoumá na korpusech Araneum Hispanicum Maius a CORPES XXI. Český protějšek adjektiva analyzuje také na korpusu InterCorp (jádro tvořené českými originály) a na korpusu Araneum Bohemicum Maius, který je svou velikostí a složením porovnatelný s Araneum Hispanicum Maius. Tento přístup ke zkoumání hodnotím jako velmi promyšlený. Díky němu se autorka může vyjádřit k širokému spektru otázek, které s výskytem stupňované varianty adjektiva souvisí: dialektální

oblast, typ textu, kde má tendenci se objevovat, a poměr výskytů druhého a třetího stupně. Tyto výsledky následně porovnává s analogickou analýzou českého protějšku (kde samozřejmě oproti španělštině chybí otázka dialektální oblasti). Na základě analýz dochází autorka k přesvědčivému závěru, že adjektiva vykazují velmi obdobnou tendenci ke stupňování v obou jazycích a výskyt stupňované varianty není zpravidla omezen na jedinou dialektální oblast španělsky mluvícího světa, což prozrazuje mnohé o tom, do jaké míry mluvčí (ne)vnímají sémantický odstín maximální míry vlastnosti, který tato slova bezpochyby obsahují.

Jako velmi zdařilou hodnotím kapitolu závěrečnou, kde se autorce podařilo shrnout velké množství dílčích závěrů a upozornit na několik pro mne osobně překvapivých jevů týkajících se typů textů, v nichž se stupňované elativy vyskytovaly. Závěrečná tabulka č. 61 velmi dobře ukazuje, že stupňované elativy se v obou jazycích (možná s výjimkou elativu *extremo/extrémní*) objevovaly podobných typech textů, což mimo jiné může sloužit jako doklad toho, že se autorce podařilo vhodně zvolit české protějšky španělských adjektiv. Tyto informace jsou dle mého názoru velmi zajímavé a pomáhají zasadit zkoumanou problematiku do širšího kontextu typu diskurzu, v němž je stupňovaný elativ používán.

Náměty k obhajobě:

- Proč se podle autorky stupňovaný elativ *excelente* – *výborný* objevoval s výrazně vysokou frekvencí v textech o náboženství? Mohla by uvést nějaké příklady?
- Co podle autorky vede mluvčí k tomu, že stupňují lexikální elativ? Jedná se podle ní o čistou formalizaci, kdy je adjektivum vyjadřující maximální míru vlastnosti traktováno stejně jako jakékoli jiné kvalitativní adjektivum, nebo je podle ní v současném jazyce již někde možné pozorovat tendence k tomu, že lexikální elativ použitý ve třetím stupni má jiný význam než tvaru pozitivu?

Po formální stránce nenacházím v práci vážnějších nedostatků, překlepů je v práci minimum. Autorčino vyjadřování odpovídá odbornému stylu. Poněkud nepřehledně na mne působí pouze číslování kapitol, kde je každý elativ traktován v rámci samostatné kapitoly, a praktická část má tak celkem sedm kapitol. Doporučovala bych spíše jednu souhrnnou kapitolu pro všechny korpusové analýzy, kde by adjektiva byla probírána v rámci jednotlivých podkapitol. To však může být jen můj subjektivní dojem.

Jak vyplývá z výše řečeného, text jako celek považuji za zdařilý a po všech stránkách naplňující to, co se očekává od absolventa bakalářského cyklu. Doporučuji proto práci k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 26. května 2022

PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.